

Raportul de progres
privind realizarea Matricei Politicii conform Acordului de finanțare nr.
ENPI/2008/019-655
dintre Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană,
pentru anii 2008 – 2009.

Partea 1: Politica și strategia de sănătate

Fortificarea capacităților Ministerului Sănătății

(Acțiuni 2008)

1.a. Instruirea personalului Ministerului Sănătății implicat în procesul de elaborare a politicilor de sănătate

Cu susținerea Oficiului de suport administrativ pentru asistență în implementarea Strategiei de reformă a administrației publice centrale în Republica Moldova și a UNICEF, 20 funcționari ai Ministerului Sănătății (MS) au fost instruiți la cursurile cu tematica: „Planificarea strategică” și „Managementul programelor naționale de sănătate”. Concomitent 15 funcționari ai Ministerului Sănătății au fost înmatriculați la studii prin masterat în cadrul Școlii de Management și Sănătate Publică.

În cadrul Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova au urmat perfecționarea 16 funcționari publici, iar 30 de funcționari au participat la cursurile de studiere a limbii engleze și 24 au fost încadrați la cursurile de studiere a limbii franceze. Colaboratorii Direcției juridice au participat la un șir de seminare organizate de Agenția pentru susținerea Învățământului Juridic și a organelor de drept „EX LEGE”, cu genericul „Armonizarea legislației naționale la acquis-ul comunitar în domeniul politicii sociale și ocuparea forței de muncă”.

(Acțiuni 2009)

1.a. Adoptarea și implementarea planului anual de dezvoltare a resurselor umane

Planul de perfecționare a funcționarilor publici din cadrul Ministerului Sănătății a fost aprobat prin ordinul MS nr.05-p§9 din 2 februarie 2009 „Cu privire la perfecționarea funcționarilor publici din cadrul Ministerului Sănătății în anul 2009”. În cadrul instruirii externe, pe parcursul I semestru 2009, au urmat cursuri de perfecționare la Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele RM – 12 funcționari ai ministerului în diferite domenii așa ca: Managementul riscurilor; Managementul organizațional, Managementul și elaborarea programelor; Management și planificare strategică ș.a. În cadrul instruirii interne, a continuat instruirea a 22 funcționari în limba engleză și franceză.

Fortificarea capacităților autorităților în domeniul sănătății de monitorizare și evaluare a sistemului sănătății

(Acțiuni 2008)

2.a. Consolidarea procesului de analiză și publicare a indicatorilor statistici-cheie în raportul anual de activitate al Ministerului Sănătății

Ministerul Sănătății evaluează sistemul de sănătate și utilizează în acest scop indicatorii statistici privitor la funcționalitatea sistemului de sănătate și a stării de sănătate a populației, care sînt recomandați de către Organizația Mondială a Sănătății (OMS). Analiza indicatorilor statistici cheie a fost inclusă în Raportul de activitate a Ministerului Sănătății pentru anul 2007, care este publicat pe site-ul Ministerului Sănătății <http://www.ms.gov.md/files/2578-Activity%2520Report%25202007.pdf> în limbile moldovenească și engleză.

2.c. Contractarea consultantului internațional în elaborarea conturilor-satelit în sănătate

În data de 1 octombrie 2008 a intrat în vigoare contractul CO/10/IDA semnat între Ministerul Sănătății cu consultantul internațional pentru elaborarea conturilor satelit în sănătate. Raportul final urmează a fi prezentat Ministerului pînă la 31 martie 2010 (termenii de referință se prezintă în anexă).

(Acțiuni 2009)

2.a. Consolidarea procesului de analiză și publicare a indicatorilor statistici cheie în raportul anual de activitate a Ministerului Sănătății

Rezultatele activității sistemului de sănătate și impactul acestuia asupra sănătății populației au fost incluse în Raportul anual în sănătate, 2008, structura și conținutul căruia a fost îmbunătățit esențial, datorită analizei mai ample a indicatorilor statistici cheie. Raportul respectiv este publicat pe site-ul Ministerului Sănătății <http://www.ms.gov.md/files/4311-Raportul%2520anual%2520in%2520sanatate%25202008.pdf>

2.b. Demararea unui studiu privind cost-eficiența serviciilor medicale acordate la diferite nivele de asistență medicală

Ministerul Sănătății a identificat serviciile medicale care se propun a fi incluse în Metodologia pentru realizarea studiului de cost-eficiență a serviciilor medicale la diferite nivele de asistență medicală. Studiul va putea fi realizat din sursele cu finanțare prevăzute pentru asistența tehnică în cadrul Programului, care spre regret încă nu au fost contractate. Conform estimărilor reprezentanților Delegației Comisiei Europene studiul va putea demara începînd cu luna decembrie curent sau începutul anului 2010.

2.c. Elaborarea matricelor conturilor-satelit în sănătate

Conform Planului de lucru și a Planului de finanțare a activităților, pînă în prezent s-a efectuat analiza informației actuale disponibile despre mijloacele financiare în sistemul de sănătate; aprecierea modalităților de colectare a datelor; codificarea instituțiilor cu activitate medicală de stat și private conform clasificării internaționale a Conturilor Naționale în Sănătate; identificarea surselor de finanțare; agenților financiari; prestatorii și funcțiile pentru tabelele standard

(matrice). Ca urmare, s-a început procesul de determinare a funcțiilor și serviciilor medicale de către fiecare prestator de servicii medicale cu elaborarea Matricei HPxHC a conturilor satelit în sănătate care reprezintă „ce instituții prestează servicii” și „de care” și, Matricea HFxHP care specifică „de unde se finanțează instituțiile”.

Sporirea fondurilor de asigurări obligatorii de asistență medicală

(Acțiuni 2008)

3.a. Neadmiterea diminuării cheltuielilor publice pentru sectorul sănătății (MDL), ajustate la inflație, din bugetul public național 2009. Menținerea alocărilor pentru asistența medicală primară la cel puțin 30% din bugetul asigurării obligatorii de asistență medicală. Creșterea alocărilor pentru medicamentele compensate cu 30%, în comparație cu anul 2007

Cheltuielile bugetului public național destinate ocrotirii sănătății pentru anul 2009 sînt aprobate în volum de 4453 mil. lei sau cu 763,9 mil. lei (sau 31,3%) mai mult față de anul 2008 și va constitui 7,1 la sută către PIB. Conform prognozei macroeconomice coeficientul de inflație pentru anul 2009 constituie 8,4% sau în termeni nominali - 285 mil. lei. De unde rezultă că, pentru anul 2009, pentru ocrotirea sănătății au fost planificate suplimentar la cheltuielile ajustate la inflație - 490,5 mil. lei (în anul 2008 cheltuielile bugetului public național destinate ocrotirii sănătății au constituit - 3392,5 mil. lei).

Sectorul asistenței medicale primare a fost fortificat prin majorarea ponderii alocărilor din fondul de bază al asigurării obligatorii de asistență medicală către medicina primară. Astfel, conform Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2008 nr. 268-XVI din 07.12.2007, cu modificările ulterioare, din fondul de bază pentru asistența medicală primară au fost alocate 787.7 mil. lei, ceea ce constituie 30,59% din fondul de bază.

În scopul asigurării accesului populației la medicamente eficiente, inofensive, de bună calitate, pentru anul 2008, cheltuielile efective pentru medicamente parțial sau total compensate a alcătuit 55 291,2 mii lei, ceea ce constituie o majorare cu 35,2% față de anul 2007 (40910,2 mii lei), astfel fiind depășită ținta de 30%.

Concomitent, conform cerințelor Ministerului Finanțelor referitor la revizuirea cheltuielilor bugetului de stat pe anul 2009, au fost reduse cheltuielile din ramura ocrotirii sănătății cu 20% (86,9 mil. lei – surse din gestiunea Ministerului Sănătății), precum și reduse transferurile din bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală cu peste 300 mil. lei – surse din gestiunea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină. Astfel, alocațiile din bugetul de stat care au fost planificate suplimentar la cheltuielile ajustate la inflație pentru anul 2009 pentru ocrotirea sănătății, practic vor fi reduse totalmente.

(Acțiuni 2009)

3.a. Neadmiterea diminuării cheltuielilor publice pentru sectorul sănătății (MDL), ajustate la inflație, din bugetul public național 2010. Menținerea

alocărilor pentru asistența medicală primară la cel puțin 30% din bugetul asigurării obligatorii de asistență medicală. Creșterea alocațiilor pentru medicamentele compensate cu 40%, în comparație cu anul 2008

Planificarea cheltuielilor publice pentru sectorul ocrotii sănătății se va efectua după stabilirea de către Ministerul Finanțelor a plafoanelor de cheltuieli pentru ocrotirea sănătății pentru anul 2010.

Pentru anul 2009, din fondul de bază al asigurării obligatorii de asistență medicală către medicina primară au fost planificați 989,1 mil. lei, ceea ce constituie 30,02% din fondul de bază (Legea nr.263-XVI din 11.12.2008).

Alocațiile pentru medicamente compensate pentru anul 2009 au crescut cu 44,5% (80 000,0 mii lei) comparativ cu anul 2008 (55 291,2 mii.lei), astfel fiind depășită ținta de 40%. Lista medicamentelor compensate a fost extinsă și include medicamente utilizate în tratamentul de susținere a maladiilor cu cel mai înalt grad de impact asupra sănătății publice și anume: maladiile cardiovasculare (hipertensiunea arterială, cardiopatia ischemică etc.); maladiile aparatului digestiv (hepatitelor, cirozelor, colitelor etc.); maladiile aparatului respirator (astmul bronșic etc.); maladiile de sistem (artrita reumatoidă, lupus eritematos, sclerodermia, dermatomiozita, pemfigus etc.). Beneficiari ai medicamentelor compensate sînt toate persoanele asigurate. Lista de medicamente cuprinde 27 denumiri comune internaționale de medicamente care sînt compensate parțial (nivelul mediu de compensare este de cca. 50% din costul medicamentului), 23 de denumiri comune internaționale de medicamente care se eliberează pentru copii de la 0 pînă la 5 ani la nivelul de compensare de 100% din costul medicamentului, 2 denumiri comune internaționale care se eliberează gravidelor la nivelul de compensare de 100% din costul medicamentului și 1 denumire comună internațională de medicament ce se eliberează copiilor de la 0 pînă la 18 ani la nivelul de compensare de 100% din costul medicamentului. Lista de medicamente compensate este publicată pe site-ul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (CNAM) și a Ministerului Sănătății http://www.ms.gov.md/_files/2767-ordin%2520352-153A.pdf. Analiza evoluției prețurilor la medicamente în Republica Moldova este inclusă în Raportul anual în sănătate 2008 la Capitolul 9 „Asigurarea populației cu medicamente și securitatea acestora” http://www.ms.gov.md/_files/4311-Raportul%2520anual%2520in%2520sanatate%25202008.pdf

3.b. Elaborarea de către Ministerul Sănătății și CNAM a planului de sporire a acoperirii populației cu asigurări obligatorii de asistență medicală

Ministerul Sănătății cu suportul expertizei internaționale, a elaborat raportul „Opțiuni strategice pentru extinderea acoperirii populației cu asigurări de asistență medicală în Republica Moldova”. Rezultatele raportului vor sta la baza acțiunilor care urmează a fi incluse în Planul de sporire a acoperirii populației cu asigurări obligatorii de asistență medicală. Raportul intermediar a fost examinat la 30 iunie curent de către Ministerul Sănătății de comun cu reprezentanții Ministerului Economiei și Comerțului, Ministerului finanțelor, Biroului Național de Statistică și a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

Conform datelor Cercetării bugetelor gospodăriilor casnice (CBGC) oferite de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova proporția populației încadrată în asigurări obligatorii de sănătate în anul 2008 a fost de 78,6% persoane cu 1,2% persoane mai mult comparativ cu 2007. Datele CBGC indică că în anul 2006 acoperirea cu asigurări medicale obligatorii a fost de 77,5% persoane, iar studiul „Sănătatea populației” realizat în anul 2005 a constatat că aceasta în anul 2005 a fost de 75,7% persoane. De asemenea, în conformitate cu Legea pentru completarea articolului 4 din Legea nr.1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr. 22-XVI din 03.02.2009, începând din anul 2009 au fost incluse în categoriile de persoane neangajate pentru care Guvernul are calitatea de asigurat încă o categorie și anume: „persoanele din familiile defavorizate care beneficiază de ajutor social conform Legii nr.133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social”.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1219 din 30.10.2008 „Privind aprobarea completărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului” a fost creată Agenția Teritorială Bender a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină cu scop de a asigura dreptul la asistență medicală pe teritoriul Republicii Moldova al persoanelor asigurate din contul bugetului de stat și pentru cetățenii Republicii Moldova domiciliați în localitățile din stînga Nistrului (Transnistria). În lunile martie-iulie curent de către Agenție nou-creată au fost eliberate cetățenilor Republicii Moldova ce locuiesc în raioanele de Est - 64 polițe de asigurare obligatorie de asistență medicală, inclusiv pentru gravide – 6, pentru pensionari – 28, pentru invalizi – 8 și 22 au fost realizate.

3.c. Monitorizarea volumului și calității serviciilor medicale prestate în cadrul programului asigurărilor obligatorii de asistență medicală, includerea rezultatelor în raportul anual de activitate al Ministerului Sănătății și CNAM

Monitorizarea volumului serviciilor medicale prestate în cadrul asigurărilor obligatorii de asistență medicală se efectuează în baza Ordinului comun al MS și CNAM nr.3839/204-A din 27 decembrie 2004 „Cu privire la aprobarea formularelor de evidență medicală primară și dărilor de seamă în cadrul AOAM”. Prin Formularul nr.1-14/r „Darea de seamă privind volumul asistenței medicale acordate categoriilor de persoane asigurate și neasigurate” se colectează datele despre volumul serviciilor prestate în cadrul asistenței medicale primare, urgente, specializate de ambulatoriu, spitalicești și investigații de laborator și instrumentale costisitoare, îngrijiri medicale la domiciliu.

Datele despre volumul serviciilor acordate și analiza acestora este inclusă în raportul de activitate al Ministerului Sănătății pentru anul 2008 la Capitolul 3 „Servicii medicale individuale” <http://www.ms.gov.md/files/4311-Raportul%2520anual%2520in%2520sanatate%25202008.pdf> și în raportul CNAM <http://cnam.md/RapActiv.htm>

Analiza calității serviciilor medicale acordate populației este inclusă în același raport de activitate al MS pentru anul 2008 la Capitolul 7. „Managementul calității serviciilor medicale și satisfacția pacienților” și raportul CNAM la Capitolul „Monitorizarea volumului și calității serviciilor medicale prestate în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală”.

Sporirea autonomiei prestatorilor de servicii în managementul resurselor financiare

(Acțiuni 2008)

4.a. Evaluarea corespunderii instituțiilor de asistență medicală primară (centre de sănătate) criteriilor de activitate în condiții de autonomie

În anul 2008 a fost efectuată evaluarea corespunderii activității instituțiilor de asistență medicală primară la criteriile de activitate în condiții de autonomie. Rezultatele evaluării au fost puse în dezbatere la Ședința Colegiului Ministerului Sănătății din 23 decembrie 2008 (Hotărârea Colegiului Ministerului Sănătății nr.7/4 din 23 decembrie 2008). S-a constatat că, toate centrele de sănătate autonome activează în conformitate cu prevederile Ordinului MS nr. 404 din 30 octombrie 2007 „Cu privire la delimitarea juridică a asistenței medicale primare la nivel raional” și dispun de întreg pachetul de acte normative necesare pentru activitatea în condiții de autonomie financiară. De asemenea, s-a accentuat că centrele de sănătate cu activitate mai îndelungată în condiții de autonomie, demonstrează indicatori mai buni în gestionarea fondurilor și în asigurarea populației cu asistență de calitate mai înaltă. Colegiul a acceptat și a recomandat continuarea practicii de instruire a conducătorilor instituțiilor autonome de asistență medicală primară în domeniul managementului resurselor umane, calității, planificării financiare și evidenței contabile, legislației etc. și a apreciat stabilirea curatorilor pentru centrele de sănătate autonome din rîndul Clinicii Universitare de Asistență Medicală Primară a USMF „N. Testemițanu”, iar conducătorii Centrelor Medicilor de Familie raionale să acorde asistență metodică-consultativă și de suport centrelor de sănătate autonome în vederea asigurării accesului populației la asistența medicală primară.

4.b. Instruirea medicilor de familie (șefii centrelor de sănătate) în domeniul managementului și auditului financiar

Pe parcursul anului 2008, au fost organizate cursuri de instruire în domeniul managementului financiar și auditului intern pentru 50 de medici cu funcții manageriale în medicina primară.

Cu concursul proiectului „Suport pentru Reforma Sănătății prin Fortificarea Asistenței Medicale Primare în Moldova (AMP)”, finanțat de Comisia Europeană la 15 iunie 2009, a demarat cursul de instruire a formatorilor pentru medicii de familie și pentru asistenții medicului de familie. Se instruiesc 40 de specialiști din asistența medicală primară care vor dezvolta competențe în tematica managementului practicii medicale și comunicării, vor învăța să aplice în practică diverse tehnici și metode de instruire de ultimă oră, preluate din practicile internaționale, relevante pentru instruirea medicilor și asistenților medicali de familie. Specialiștii pregătiți urmează a fi antrenați în continuare în activități de

instruire a medicilor de familie și asistenților medicilor de familie din întreaga republică pentru a contribui la o acoperire efectivă cu instruire a acestora de pe întreg teritoriul țării.

(Acțiuni 2009)

4.a. Sporirea numărului de instituții de asistență medicală primară acoperite de contractarea directă

Urmare a delimitării juridice a instituțiilor de asistență medicală primară la nivel raional (Ordinul MS nr.404 din 30.10.2007) a sporit numărul de prestatori de asistență medicală primară contractați direct în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, pentru anul 2009 au fost contractați 47 de prestatori. Pentru comparație: în anul 2007 au fost contractați 29 de prestatori, în anul 2008 – 45 de prestatori.

4.b. Optimizarea structurii asistenței medicale primare

În scopul asigurării unei organizări raționale a instituțiilor medico-sanitare de asistență medicală primară, Ministerul Sănătății a aprobat Nomenclatorul instituțiilor medico-sanitare publice de asistență medicală primară (Ordinul nr.84 din 20.03.2009 „Cu privire la aprobarea Nomenclatorului instituțiilor medico-sanitare publice”). Prin ordinul nominalizat au fost reglementate nivelurile instituțiilor medicale de asistență medicală primară.

Sporirea rolului parteneriatelor publice-private în prestarea serviciilor de sănătate

(Acțiuni 2008)

5. Analiza opțiunilor pentru încurajarea investițiilor private în sectorul sănătății

Ministerul Sănătății cu suportul expertizei internaționale a evaluat situația în vederea identificării politicilor relevante de îmbunătățire a cadrului normativ favorabil dezvoltării parteneriatului public-privat în sănătate. Au fost identificate 10 opțiuni de tranzacții inițiale favorabile de parteneriat-public privat în domeniul sănătății, dintre care pentru prima etapă au fost selectate două opțiuni: construcția centrului de reabilitare cardiologică din Chișinău și dotarea cu echipament medical a centrului de reabilitare neurologică din Chișinău.

(Acțiuni 2009)

5. Îmbunătățirea cadrului normativ pentru încurajarea investițiilor private în sectorul sănătății, inclusiv în instituțiile spitalicești

Raportul final „Dezvoltarea parteneriatelor public privat în sănătate” (Proiect ID No.095250) a fost discutat în cadrul unui seminar la care au participat reprezentanții comunității donatorilor, experți din domeniul sănătății publice din

Republica Moldova și toți reprezentanții instituțiilor medico-sanitare private din țară. Concomitent în cadrul Analizei opțiunilor pentru încurajarea investițiilor private în sectorul sănătății au fost identificate instrumentele pentru îmbunătățirea cadrului normativ pentru încurajarea investițiilor private în sectorul sănătății, inclusiv în instituțiile spitalicești. Ca urmare, Ministerul Sănătății a înaintat Ministerului Economiei și Comerțului propuneri de modificări și completări a cadrului legislativ (Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28.03.1995 - *exceptarea agenților economici care acordă asistență medicală în condițiile Legii cu privire la parteneriatul public-privat* și Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845-XII din 03.01.92 – *monopolul statului doar asupra supravegherii și tratamentul bolnavilor ce suferă de narcomanie, boli contagioase periculoase și deosebit de periculoase, precum și efectuarea expertizei psihiatrice legale cu eliberarea actelor corespunzătoare despre starea psihică a pacientului, efectuarea expertizei medicale a vitalității pentru constatarea gradului de pierdere îndelungată sau permanentă a capacității de muncă*).

De asemenea, în scopul executării prevederilor Legii nr.179-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la parteneriatul public-privat, Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 339 din 28.04.2009 prin care s-au stabilit atribuțiile Agenției Proprietății Publice de pe lângă Ministerul Economiei și Comerțului în domeniul parteneriatului public-privat.

Dezvoltarea și implementarea unui sistem de asigurare și îmbunătățire a calității serviciilor de sănătate

(Acțiuni 2008)

6.a. Introducerea și implementarea protocoalelor clinice naționale pentru 20 de boli frecvent întâlnite

În vederea îmbunătățirii calității asistenței medicale, pe parcursul anului 2008, Ministerul Sănătății a aprobat 55 Protocoale clinice naționale de diagnostic și tratament, iar pentru implementarea conformă a acestora au fost organizate 11 seminare zonale pentru cadrele medicale și didactice din capitală și raioane, precum și cursuri de instruire.

6.b. Actualizarea și aplicarea standardelor de acreditare, cerințelor minime de echipare tehnică, indicatorilor de calitate a serviciilor pentru instituțiile de asistență medicală primară de către Consiliul Național de Acreditare și Evaluare în Sănătate (CNEAS)

Au fost actualizate standardele de acreditare și a fost modificat și completat Regulamentul cu privire la realizarea procedurii de evaluare și acreditare în sănătate, care au fost aprobate la ședința Prezidiului Consiliului Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate din 30.06.2008. Regulamentul susmenționat a fost completat cu un subcapitol privind aprecierea rezultatelor evaluării, iar din deciziile CNEAS a fost exclusă „extinderea perioadei de autoevaluare”, sensul ei fiind inclus în „acreditarea condiționată” pe termen limitat până la 6 luni. Scopul completărilor a fost de a exclude subiectivismul în aprecierea rezultatelor evaluării.

Anterior criteriile standardelor erau apreciate prin afirmațiile: „da” sau „nu”; „corespunde” sau „nu corespunde”. Actualmente aprecierea fiecărui criteriu al standardelor se efectuează după o scară de gradare de 5 puncte maximum.

Standardele de bază de evaluare și acreditare pentru instituțiile de asistență medicală primară au fost completate cu un capitol nou și constau din următoarele compartimente: Drepturile și responsabilitățile pacienților; Practici instituționale; Îngrijirea pacientului; Managementul resurselor umane; Baza tehnico-materială și mediul spitalicesc; Managementul calității actului medical și conduitei pacientului, iar aprecierea rezultatelor se efectuează în baza indicatorilor obținuți în rezultatul evaluării. Pe parcursul anului 2008 nu au fost acreditate IMSP Centrul Medicilor de Familie Hîncești cu 14 Centre de Sănătate (decizia din 31.10.2008), IMSP Centrul de Sănătate Morozeni cu 3 OMF (decizia din 26.12.2008) și acreditată condiționat pe termen de 6 luni fără eliberarea Certificatului de acreditare - IMSP Centrul Medicilor de Familie Soroca cu 14 Centre de Sănătate (decizia din 30.06.2009).

(Acțiuni 2009)

6.a. Introducerea și implementarea protocoalelor clinice naționale pentru 40 (20 suplimentare) de boli frecvent întâlnite

Întru îmbunătățirea continuă a calității asistenței medicale, pînă la 1 septembrie curent, Ministerul Sănătății a aprobat 37 Protocoale clinice naționale de diagnostic și tratament. Suplimentar au fost elaborate și aprobate: Standardele de calitate a Serviciilor de Sănătate Prietenoase Tinerilor; Standardele de reducere a riscurilor la utilizatorii de droguri și Standardele de asistență psihologică consumatorilor de droguri.

6.b. Actualizarea și aplicarea standardelor de acreditare, cerințelor minime de echipare tehnică, indicatorilor de calitate a serviciilor pt. instituțiile de asistență medicală primară de către CNEAS

Au fost implementate standardele actualizate de acreditare și Regulamentul cu privire la realizarea procedurii de evaluare și acreditare în sănătate cu modificări și completări. Datorită modificării condițiilor de apreciere a rezultatelor evaluării în baza indicatorilor obținuți și aprecierii fiecărui criteriu al standardelor după scara de gradare de 5 puncte maximum și excluderea deciziei CNEAS de “extindere a perioadei de autoevaluare”, 9 instituții medico-sanitare publice au fost “acreditate condiționat” pe termen limitat de 6 luni, fără eliberarea Certificatului de Acreditare și cu prezentarea propunerilor concrete pentru ajustarea activității lor la cerințele standardelor. În toate 9 cazuri după monitorizările efectuate de CNEAS la expirarea termenului de 6 luni s-a stabilit îndeplinirea propunerilor și instituțiile au fost acreditate cu eliberarea Certificatului de Acreditare.

Sporirea rolului și autorității asistenței medicale primare în cadrul sistemului de ocrotire a sănătății, cu accentul prioritar pe prevenirea maladiilor

(Acțiuni 2009)

7.a. Actualizarea Strategiei de dezvoltare a asistenței medicale primare și aprobarea acesteia prin act normativ al Ministerului Sănătății

Ministerului Sănătății a instituit grupul de lucru intersectorial, care actualizează Strategia de dezvoltare a asistenței medicale primare (Dispoziția nr.379-d din 16.06.09).

7.b Asigurarea de către Ministerul Sănătății a implementării actelor normative adoptate de Parlament în vederea susținerii medicilor de familie care lucrează în regiuni dezavantajate din punct de vedere social și economic

A fost pusă în aplicare Legea nr.386 din 08.12.2006 privind completarea articolului 11 din Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28 martie 1995 și a Hotărârii Guvernului nr.1345 din 30.11.2007 „Cu privire la acordarea facilităților tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice” conform repartizării Ministerului Sănătății. În perioada anilor 2007 și 2008 - mai 2009 în mediul rural au fost angajați în total 186 de medici și farmaciști și 448 personal medical cu studii medii cărora li s-au oferit beneficii în anul 2007 în sumă totală de 2.962.400 lei și în anul 2008 - 3462282 lei și ianuarie-mai 2009 – 1844105 lei.

Concomitent conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1259 din 12.11.2008 „Cu privire la asigurarea cu locuință gratuită a tinerilor specialiști cu studii superioare și postuniversitare de rezidențiat, repartizați și angajați în câmpul muncii în instituțiile publice (bugetare) din sate (comune)”, pînă la 01.07.2009 de către Comitetul de coordonare a activității de asigurare cu locuință gratuită a tinerilor specialiști cu studii superioare și postuniversitare de rezidențiat, repartizați și angajați în câmpul muncii în instituțiile publice (bugetare) din sate (comune), au fost acceptate cererile de asigurare cu locuință gratuită pentru trei tineri specialiști care activează în instituțiile medicale rurale din localitățile Fundurii-vechi (Glodeni), Cimișeuți (Rezina) și Vadul lui Isac (Cahul).

Reducerea ratei maladiilor necontagioase

(Acțiuni 2009)

8.a. Sporirea numărului pacienților cuprinși de programul de screening al factorilor de risc pentru maladiile cardiovasculare (hipertensiunea arterială, nivelul sporit de colesterol și glucoză, IMC sporit) și promovarea de către sistemul de sănătate a modului de viață sănătos prin excluderea factorilor de risc, în special alimentația bogată în grăsimi, abuzul de alcool, hipoactivitatea fizică etc.

În conformitate cu Ordinul MS nr.504 din 25 decembrie 2008 „Cu privire la examinarea medicală profilactică a populației”, începînd cu anul 2009 în instituțiile medicale de asistență medicală primară sînt organizate investigații de screening al factorilor de risc pentru maladiile cardiovasculare (măsurarea hipertensiunii arteriale, nivelul de colesterol și de glucoză, Indicele Masei Corporeale).

Realizarea activităților de promovare a modului de viață sănătos prin excluderea factorilor de risc, în special alimentația bogată în grăsimi, abuzul de alcool, hipoactivitatea fizică etc. se efectuează în cadrul Programului național de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015 (Hotărârea Guvernului nr. 658 din 12.06.2007). Pentru a motiva instituțiile medicale să amelioreze lucrul de profilaxie și de promovare a sănătății, Ministerul Sănătății în comun cu Compania Națională de Asigurări în Medicină a aprobat Ordinul nr. 473/213/A din 10.12.2008 „Privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare în anul 2009 a Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală”, prin care în cadrul Contractului de prestare a serviciilor medicale sînt prevăzute mecanisme economice de stimulare a instituțiilor medicale să realizeze activități de promovare a modului sănătos de viață.

De asemenea, în cadrul proiectului „Suport pentru Reforma Sănătății prin Fortificarea Asistenței Medicale Primare în Moldova” finanțat de Comisia Europeană este programat un program de comunicare și instruire a medicilor de familie în domeniul comunicării în vederea promovării modului sănătos de viață, care se planifică a fi inițiat în trimestrul IV al anului curent.

Concomitent pentru a evalua cauzele ce determină mortalitatea populației în vîrstă aptă de muncă, în conformitate cu Ordinul Ministerului Sănătății nr. 131 din 13 mai 2009 „Cu privire la organizarea evaluării cazurilor de decese la domiciliu și a cazurilor de boli cerebro-vasculare acute și de boli ischemice acute cardiace înregistrate în vîrstă aptă de muncă”, au fost create trei comisii medicale regionale pentru zona de Nord, Centru și Sud care examinează decesele la domiciliu pe parcursul anului 2009. Rezultatele obținute vor permite Ministerului Sănătății să identifice intervenții eficiente pentru politicile în acest domeniu.

8.b. Adoptarea planului de acțiuni pentru combaterea tabagismului

Ministerul Sănătății în comun cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Economiei și Comerțului a elaborat proiectul Planului de acțiuni pentru combaterea tabagismului, care este la etapa de revizuire în contextul prevederilor Legii nr. 274-XVI din 18.12.2008 „Cu privire la modificarea articolului 1 din Legea nr.124-XVI din 11 mai 2007 pentru ratificarea Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului”.

De asemenea, conform Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24.10.2008 (Monitorul Oficial nr.3-6/15 din 16.01.2009), sunt stabilite sancționări pentru fumatul și consumul de băuturi alcoolice în locuri interzise, comercializarea către minori a produselor din tutun și a băuturilor alcoolice, precum și pentru fumatul în troleibuze, autobuze, maxi-taxiuri, în vagoane, în locuri neindicate pentru fumat din trenuri de lung parcurs și în trenuri suburbane, în nave.

8.c. Evaluarea de către Ministerul Finanțelor a opțiunilor de majorare a prețurilor produselor de tutun prin majorarea accizelor

Ministerul Finanțelor a efectuat analiza și a evaluat impactul mai multor opțiuni (proponeri) privind majorarea cotelor accizului la produsele din tutun, în special la țigarele cu filtru, fapt care va conduce și la sporirea prețului acestora.

Formula finală a propunerilor de majorare a cotelor accizului la produsele din tutun va fi examinată în procesul definitivării proiectului Obiectivului politicii fiscale pentru anii 2010-2012 și proiectul legii privind modificarea și completarea unor acte legislative în partea ce ține de politica fiscală.

Asigurarea implementării programelor naționale de control al maladiilor infecțioase, conform prevederilor Obiectivelor de Dezvoltare a Mileniului (TB, HIV/SIDA, IST)

(Acțiuni 2008)

9. Continuarea implementării programelor naționale TB și HIV-SIDA, de prevenire a hepatitelor virale

Activitățile de control a tuberculozei în Republica Moldova, pe parcursul anului 2008, au fost orientate spre stabilizarea situației epidemice și reducerea răspândirii infecției în societate.

Astfel, în anul 2008 în republică au fost înregistrate 4940 de cazuri de tuberculoză (anul 2007 – 5325 de cazuri) cu incidența globală de 120,5 la 100000 populație față de 129,4 în anul 2007. Incidența globală a tuberculozei în anul 2008 s-a micșorat cu 7,2%.

Strategia recomandată de OMS pentru controlul TB (DOTS) și adoptată în Republica Moldova, se aplică în toate teritoriile țării. Cu toate acestea rata succesului tratamentului în ultimii 5 ani nu depășește 62% și rămâne nesatisfăcătoare, față de 85% recomandate, astfel și pentru anul 2007 acest indicator a înregistrat valoarea 62,0%.

Mortalitatea prin tuberculoză la 100 mii populație în anul 2008 a constituit 17,1 la 100 mii populație, fiind mai mică cu 15,1% decât în anul 2007, când s-au înregistrat 20,2 decese la 100 mii populație.

Întru realizarea activităților de control și profilaxie a tuberculozei cu regularitate este instruit personalul medical. În perioada ianuarie – decembrie 2008 în activitățile de control și profilaxie a tuberculozei au fost instruiți: medici ftiziopneumologi – 192, asistente medicale din cabinetul ftiziopneumologului și secțiile spitalicești de profil – 81, personalul serviciului de laborator – 26 de persoane, medici și asistente medicale din serviciul asistenței medicale primare - 291.

A continuat campania privind informarea populației prin plasarea spoturilor publicitare privind profilaxia tuberculozei pe posturile TV și radio naționale și locale.

În această perioadă au fost desfășurate un șir de activități inclusiv și Campanii naționale anti-HIV/SIDA, care au făcut posibilă implicarea mai largă a tinerilor în proiectele de prevenire HIV/SIDA; implicarea activă a tinerilor în rețeaua educatorilor de la egal la egal în crearea și transmiterea mesajelor de prevenire a

infecției HIV/SIDA; realizarea studiilor privind cunoștințele, atitudinile și comportamentele tinerilor la nivel național; includerea în curricula de studii a orelor privind educația pentru sănătate, inclusiv HIV/SIDA. Pe parcursul anului 2008 s-au realizat 43 programe și proiecte profilactice în grupurile vulnerabile, care au permis reducerea ponderii persoanelor cu infecția HIV în rândurile UDI de la 30,37% în 2007 la 17,25 în anul 2008.

De asemenea a continuat implementarea Programului național de combatere a hepatitelor virale B, C, D. În conformitate cu activitățile Programului, în luna decembrie 2008, în cadrul Centrului Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă, a fost organizat laboratorul de referință „Diagnosticul hepatitelor virale și HIV/SIDA” înzestrat cu aparataj modern pentru metodele de diagnostic ELISA și PCR. Laboratorul, creat cu suportul USAID, în cadrul Proiectului „Prevenirea HIV/SIDA și a Hepatitelor B și C”, a fost dotat cu echipament performant destinat diagnosticului hepatitelor virale și infecției HIV, în valoare de 271 mii USD.

În cadrul proiectului internațional PHH USAID „Prevenirea HIV/SIDA și a hepatitelor virale, au fost instruiți 230 medici laboranți pe problemele diagnosticului hepatitelor virale. Au fost petrecute seminare la Edineț, IMSP Spital Municipal nr.1 din Chișinău, spitalele din Cahul și Bălți. În raionul Comrat, s-a organizat și desfășurat campania de informatizare și comunicare a populației privind căile de transmitere și metodele de profilaxie a hepatitelor virale „Procedează corect: protejează-ți sănătatea ta și a apropiaților tăi de hepatitele virale B și C” (160 de convorbiri și prelegeri cu populația, a 5 emisiuni televizate, 3 radio și 2 articole).

(Acțiuni 2009)

9. Continuarea implementării programelor naționale TB și HIV-SIDA, de prevenire a hepatitelor virale

Conform datelor preliminare pentru 6 luni ai anului 2009 se menține tendința de stabilizare a situației epidemiologice în tuberculoză. Astfel, pentru I semestru a anului 2009 au fost înregistrate 2165 cazuri de tuberculoză, față de 2740 cazuri, înregistrate pentru aceeași perioadă a anului 2008, cu incidență globală de 52,79 la 100 mii populație (6 luni 2008 - 66,81), ce denotă o micșorare a indicatorului cu 20,9%.

Întru realizarea activităților de control și profilaxie a infecției HIV/SIDA la 25.02.2009 a avut loc ședința Colegiului Ministerului Sănătății cu tematica „situația epidemiologică în infecția HIV/SIDA, măsurile de profilaxie și asistența medicală a persoanelor bolnave cu HIV/SIDA”. Au fost organizate două ateliere de lucru cu tematica Evaluarea la mijloc de termen al Programului și elaborarea Planului Național de monitorizare, evaluare și definitivare a cadrului de indicatori. În luna iunie s-a desfășurat al III-lea Forum al ONG din Republica Moldova active în HIV/SIDA și TB. S-au petrecut seminare zonale pentru vicedirecții spitalelor republicane, municipale și raionale și pentru medicii epidemiologi. Se implementează 23 de proiecte în rândurile UDI, 3 proiecte de terapie de substituție cu metadonă, 3 proiecte pentru lucrătorii sexului comercial, 4 proiecte pentru

persoanele cu HIV/SIDA, 1 pentru migranți, 1 pentru minorități sexuale și apărarea drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA. Au fost petrecute 2 ateliere de lucru pentru consilierii și supervizorii cabinetelor CTV, 2 traininguri de instruire în consiliere pre și post testare pentru diferite categorii de persoane. La centrul SIDA pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2009 au fost acordate 2953 de consilieri. În această perioadă au activat 16 laboratoare și secții de diagnosticare a HIV/SIDA, din care 1 cu funcție de referință (în cadrul Centrului Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă (CNȘPMP), centrul SIDA), 3 laboratoare au asigurat controlul sîngelui donat la marcerii serologici ai HIV, 12 pentru screening.

De asemenea a continuat funcționarea rețelei tinerilor educatori „de la egal la egal” și proiectul „Dansează pentru viață” și a fost organizat un seminar republican pentru medicii dermato-venerologi, un trening pentru medicii de familie, medicii infecționiști cu tematica „Sporirea aderenței persoanelor cu infecția HIV/SIDA la tratament antiretroviral.

În tratament ARV au fost luați: 92 de adulți, inclusiv din regiunea transnistreană, 3 copii, din care 2 din regiunea transnistreană. Tratament profilactic s-a indicat la 34 femei gravide, inclusiv 3 din regiunea transnistreană și la 34 de copii. Au fost consultate de către specialiștii IMSP Dispensarul Dermatovenerologic Republican 3075 persoane, dintre care 2018 neasigurate (65,6%). Au fost efectuate 2142 investigații PCR și 1247 investigații CD4.

Pe parcursul primelor 5 luni ale anului 2009 au fost înregistrate 297 cazuri noi de infecție HIV contra 328 în anul 2008, dintre care pe malul drept al Nistrului - 189 (199 în 2008), în teritoriile de Est respectiv 108 și 129.

Tot în această perioadă au fost efectuate 151632 analize-screening la marcerii serologici ai HIV și testate 146871 mostre de sînge. Din volumul total de mostre testate, 41621 au fost mostre de sînge donat. Au fost efectuate 340 testări confirmate prin testarea imunoblot în cadrul diagnosticului individual al infecției HIV și 144 investigații imunologice. Pentru asigurarea calității testărilor la infecția HIV specialiștii laboratorului de diagnosticare și referință SIDA al CNȘPMP au realizat 5 deplasări. Au fost organizate și efectuate cercetări epidemilogice a focarelor cu HIV cu elaborarea măsurilor de profilaxie.

În perioada ianuarie – iunie 2009 în IMSP Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Toma Ciorba” tratament antiviral primesc 103 pacienți cu Hepatita virală C, iar alții 379 sunt incluși în lista de așteptare. În IMSP Spitalul Clinic Republican primesc tratament 33 de pacienți, iar în lista de așteptare sunt incluși 14 pacienți.

În același timp reducerea cheltuielilor pentru ocrotirea sănătății cu 20% pentru anul 2009 a afectat realizarea unor activități din cadrul Programelor naționale. Astfel, cheltuielile pentru realizarea activităților de control și profilaxie a infecției HIV/SIDA au fost reduse pentru anul 2009 cu 13,4% (896,4 mii lei) și a activităților de control a tuberculozei cu 21% (2096,1 mii lei). Prin urmare, pînă la finele anului nu vor fi realizate toate activitățile din Programele naționale respective, iar pentru anul 2010, există pericolul că cheltuielile pentru realizarea acestora, de asemenea, vor fi reduse.

Îmbunătățirea calității serviciilor de ocrotire a sănătății și sporirea satisfacției pacienților

(Acțiuni 2008)

10. Finalizarea sondajului privind gradul de satisfacție a pacienților în raport cu serviciile spitalelor și centrelor medicilor de familie și instituționalizare a sondajelor de rutină

Sondajul de opinie „Gradul de satisfacție al pacienților la nivel național”, a fost realizat de Ministerul Sănătății cu suportul Programului preliminar pe țară al Fondului „Provocările Mileniului” pentru o Bună Guvernare, care s-a finalizat cu un raport ce a fost făcut public și care a fost plasat pe site-ul Ministerului Sănătății <http://www.ms.gov.md/files/4367-Raport%25202008.pdf>

(Acțiuni 2009)

10. Includerea rezultatelor sondajului în raportul anual de activitate al Ministerului Sănătății

Rezultatele sondajului de opinie „Gradul de satisfacție al pacienților la nivel național”, realizat de Ministerul Sănătății cu suportul Programului preliminar pe țară al Fondului „Provocările Mileniului” pentru o Bună Guvernare au fost făcute public în cadrul ședinței Colegiului Ministerului Sănătății din 29 ianuarie 2009 și au fost incluse în Raportul anual în sănătate 2008. De asemenea, cu suportul financiar al Programului preliminar pe țară al Fondului „Provocările Mileniului” pentru o Bună Guvernare, a apărut ediția poligrafică a Rezultatelor sondajului de opinie „Gradul de satisfacție al pacienților la nivel național” în număr de 300 exemplare.

Evaluarea necesităților și planificarea resurselor umane ale sistemului ocrotirii sănătății

(Acțiuni 2008)

11. Inventarierea resurselor umane existente și crearea unei baze de date

În scopul inventarierii resurselor umane din sistemul sănătății, Ministerul Sănătății a aprobat formularul de evidență primară lddm/e „Registru de evidență privind datele despre medici”. Conform acestui formular, trimestrial, se actualizează datele despre medici de către fiecare instituție medico-sanitară care se prezintă Centrului Național de Management în Sănătate. În cadrul acestuia a fost creată o bază de date în format EXCEL în care se introduc datele din formularele de evidență primară. Baza de date permite obținerea informației pe fiecare instituție medico-sanitară care conține numărul de medici pe fiecare specializare, categorie de calificare, vîrstă, sex etc. Totodată, posibilitățile unei baze de date în format EXCEL nu permit obținerea altor informații dezagregate. Pentru a moderniza baza de date a resurselor umane, la finele anului 2008, Ministerul Sănătății a elaborat și a prezentat o propunere de proiect Organizației Internaționale pentru Migrație, care

să susțină modernizarea bazei cu conexiunea acesteia în sistemul informațional medical integrat. Proiectul respectiv a fost acceptat de către aceasta, iar implementarea lui a început în anul 2009.

(Acțiuni 2009)

11. Elaborarea Strategiei de dezvoltare a resurselor umane

Ministerul Sănătății a elaborat termenii de referință pentru contractarea unui consultant pentru a asista Ministerul în elaborarea Strategiei dezvoltării resurselor umane din sistemul sănătății și a Planului de acțiuni privind realizarea acesteia. În scurt timp urmează a fi publicat anunțul de licitație. Implementarea activităților vor dura cca. 6 luni.

Optimizarea infrastructurii instituțiilor medicale; Asigurarea cu echipament medical performant

(Acțiuni 2008)

12.a. Revederea și actualizarea normelor existente de planificare a infrastructurii instituțiilor de asistență medicală primară de către Ministerul Sănătății și Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă, elaborarea planului prioritizat de reabilitare a infrastructurii

Ministerul Sănătății a revăzut și actualizat normele de planificare a infrastructurii instituțiilor de asistență medicală primară, care au fost aprobate prin Ordinul MS nr. 111 din 17.03.08 „Cu privire la aprobarea cerințelor pentru sediile instituțiilor de asistență medicală primară”.

Lista instituțiilor de asistență medicală primară, infrastructura cărora urmează a fi reabilitată a fost identificată în baza unui Studiu de fezabilitate. Planul prioritizat al Centrelor de Sănătate planificate pentru proiectare a fost aprobat prin Ordinul MS nr.194 din 13 mai 2008.

(Acțiuni 2009)

12.a. Reabilitarea infrastructurii instituțiilor de asistență medicală primară în baza normelor noi de planificare a capacității și cu sprijinul donatorilor internaționali

Pentru anul 2009 sînt în derulare lucrările de reabilitare/construcție (la diferite etape) a lotului 1 de Centre de Sănătate din zonele rurale - în total 15 centre de sănătate din diferite raioane ale țării. În luna iulie 2009 au fost date în exploatare și deschise oficial 5 obiecte, iar în luna august 2 obiecte. Documentele de proiect pentru lotul 2 (12 centre de sănătate) se află la Direcția de verificare și expertizare a proiectelor de construcție. 7 seturi de documentație de Proiect au fost deja avizate. 1 caiet de sarcini a fost transmis echipei Băncii Mondiale pentru aprobare. Lucrările de proiectare a lotului 3 (10 centre de sănătate) sînt în derulare.

Concomitent, pentru a reduce cheltuielile la reabilitarea infrastructurii instituțiilor de asistență medicală primară, care se proiectează conform NCM A.07.02-99 „Instrucțiuni cu privire la procedura de elaborare, avizare, aprobare și conținutul-cadru al documentației de proiect pentru construcții”, la solicitarea Ministerului Sănătății, Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului a acceptat aplicarea față de Centrele de Sănătate din localitățile rurale a normelor de proiectare și construire pentru obiectele locative. În acest sens, pentru a obține permisul de abateră de la normele susmenționate, Ministerul Sănătății se va adresa pentru fiecare obiect separat Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului.

12.b. Crearea registrului mijloacelor fixe și utilajelor al instituțiilor medico-sanitare publice

Baza de date a instituțiilor medico-sanitare publice ce prestează servicii de asistență medicală primară a fost creată în cadrul Centrului Național de Management în Sănătate. Aceasta conține informații referitor la infrastructura fizică a instituțiilor de asistență medicală primară, asigurare cu echipament și resurse umane. Pentru sectorul spitalicesc, prin prisma Planului Național General al Spitalelor, a fost creată baza de date complexă (structura fizică a spitalelor, resursele umane, tehnica medicală și hartă interactivă).

De asemenea, prin Ordinul MS nr. 86 din 31 martie 2009 „Cu privire la fortificarea activităților în domeniul dispozitivelor medicale și tehnologiilor medicale”, în cadrul Centrului Republican de Diagnosticare Medicală a fost creată subdiviziunea responsabilă de managementul dispozitivelor medicale la nivel național. Concomitent, Ministerul Sănătății intenționează să îmbunătățească procesul de supraveghere a dispozitivelor medicale și actualmente este în căutarea posibilităților de procurare a unui *Soft* în care să fie inclusă toată informația din Baza de date existentă.

Concomitent, Ministerul Sănătății a propus crearea Agenției Infrastructuri și Dispozitive Medicale, misiunea căreia ar consta în supravegherea și asigurarea securității dispozitivelor medicale în conformitate cu directivele europene și modernizarea infrastructurii instituțiilor medico-sanitare publice.

Partea 2: Managementul finanțelor publice (PFM) în sectorul sănătății

1. Bugetarea

(Acțiuni 2008)

1.a. Continuarea îmbunătățirii planificării strategice în sectorul sănătății în baza CCTM

Elaborarea CCTM în domeniul sănătății a continuat să se îmbunătățească, inclusiv prin procesul participativ. Astfel, conform Ordinului MS nr. 10 din 14 ianuarie 2008, în componența grupului de lucru responsabil de elaborarea CCTM

au fost incluși, pe lângă reprezentanții Ministerului Sănătății, și reprezentanții sindicatului „Sănătatea”, Confederației Naționale a Patronatului și ai ONG-urilor. Acțiunile prevăzute în CCTM 2009-2011 sunt ajustate la Strategia Națională de Dezvoltare 2008-2011, Planul de Dezvoltare Instituțională a Ministerului Sănătății 2009-2011, Strategia de dezvoltare a sistemului de sănătate 2008-2017 și Politica Națională de Sănătate 2007-2021. Structura CCTM pentru 2009-2011 a fost modificată în conformitate cu programele prevăzute în Planul de Dezvoltare Instituțională a MS pentru anii 2009-2011. Astfel, sectorul sănătății a fost divizat în 5 subprograme și 19 activități. În vederea sporirii transparenței și eficienței monitorizării resurselor financiare alocate în domeniul sănătății, în CCTM 2009-2011 au fost prevăzute sume concrete pentru fiecare acțiune planificată.

1.c. Training în comun al personalului de planificare din cadrul Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor și CNAM în pregătirea CCTM

Anual Ministerul Finanțelor organizează instruirea personalului de planificare din toate autoritățile administrației publice centrale, inclusiv a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină care participă la elaborarea CCTM.

(Acțiuni 2009)

Fonduri suficiente sînt prevăzute pentru implementarea acestui program de reformare în sectorul sănătății în anul bugetar 2010, precum și în CCTM 2010-2012

Din motive obiective, Ministerul Finanțelor pînă la moment nu a stabilit plafoanele de cheltuieli pentru ocrotirea sănătății pentru anul 2010. Planificarea cheltuielilor publice pentru sectorul ocrotii sănătății se va efectua după stabilirea plafoanelor de cheltuieli, care vor fi disponibile după alegerile parlamentare.

1.b. Continuarea îmbunătățirii CCTM pentru sectorul sănătății, inclusiv conectarea bugetului multisectorial și planului național de combatere a tabagismului

Procesul de elaborare a CCTM pentru sectorul sănătății se îmbunătățește anual, iar CCTM 2009-2010 în domeniul ocrotirii sănătății a fost elaborat în corespundere cu prioritățile Planului de Dezvoltare Instituțională a MS pentru anii 2009-2011. În anul curent a fost inițiată și activitatea de conectare a bugetului intersectorial. În cadrul Grupului de lucru responsabil de elaborarea CCTM pe anii 2010-2012 (înstituit prin ordinul MS nr.11 din 22.01.2009), Ministerul Sănătății a propus ca CCTM în domeniul ocrotii sănătății să includă toate cheltuielile în domeniul ocrotirii sănătății, adică și a altor autorități publice care administrează servicii proprii de ocrotire a sănătății. S-a menționat că, acest lucru va putea fi realizat în viitor, după ce, toate autoritățile ale administrației publice centrale care realizează cheltuieli în domeniul ocrotirii sănătății vor trece la elaborarea bugetului pe programe în care să fie reflectate cheltuielile pentru sănătate.

De asemenea, conectarea bugetului multisectorial la Planul de combatere a tabagismului se va efectua concomitent cu definitivarea. În cadrul asistenței tehnice oferite pentru realizarea Programului se preconizează ca Planul respectiv

să fie consultat cu experți internaționali. Dar aceasta va fi posibil de efectuat doar după lansarea de facto a proiectului de asistență tehnică.

1.c. Continuarea trainingului și fortificării capacității în cadrul programului de asistență tehnică alături de programul de susținere a politicii sectoriale

Anual Ministerul Finanțelor organizează instruirea personalului de planificare din toate autoritățile administrației publice centrale, inclusiv a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, care participă la elaborarea CCTM.

2. Procesul bugetar

(Acțiuni 2008)

2. Finalizarea și aprobarea de către Ministerul Finanțelor a ghidului metodologic de implementare a CCTM

Îndrumarul metodologic pentru elaborarea Cadrului de cheltuieli pe termen mediu a fost aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr.83 din 22 septembrie 2008 și plasat pe pagina web a Ministerului Finanțelor

(Acțiuni 2009)

2. Actualizarea legii ce reglementează sistemul bugetar și procesul bugetar
Legea nr.847-XIII din 26 mai 1996 privind procesul bugetar și sistemul bugetar se actualizează anual. În anul curent au fost elaborate propuneri pentru modificarea și completarea acestei legi, scopul cărora este îmbunătățirea procesului de formare și gestionare a bugetului. Propunerile în cauză vor fi prezentate, după alegerea noului Parlament, spre examinare în modul stabilit.

3. CNAM și trezoreria

(Acțiuni 2008)

3. Evaluarea preliminară a progresului de contractare autonomă
Compania Națională de Asigurări în Medicină a evaluat activitatea economico-financiară a Centrelor de Sănătate care activează autonom. Urmare a evaluării s-a stabilit că acestea execută cheltuielile de casă și efective în conformitate cu prevederile devizului de venituri și cheltuieli, iar toate operațiunile bancare sînt confirmate documental. Sursele provenite din bugetul asigurărilor medicale obligatorii sînt cheltuite conform regulamentului de utilizare a acestora.

De asemenea, în rezultatul verificării listelor de tarificare a angajaților pentru anul 2008 cu cartea de salarizare s-a observat că, tarificarea s-a efectuat corect, reieșind din salariul pentru I categorie de calificare de 615 lei. Nu au fost depistate încălcări nici la efectuarea achizițiilor medicamentelor, care au fost efectuate prin

intermediul Agenției Medicamentului și a Agenției Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare și, nici la efectuarea reparațiilor curente și procurării materialelor de construcție.

În acelaș timp, pentru consolidarea managementului fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și în vederea realizării Memorandumului privind politicile economice și financiare pentru anul 2007, au fost transferate la finele anului 2007 fondurile mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de la conturile bancare ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, la contul unic trezorerial al Ministerului Finanțelor deschis în Banca Națională a Moldovei. Acest fapt a permis stabilirea unui control mai riguros asupra utilizării mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și a lichidităților menținând impactul dorit asupra indicatorilor macroeconomici.

(Acțiuni 2009)

3. Evaluarea intermediară a progresului de contractare autonomă

Compania Națională de Asigurări în Medicină a continuat verificarea activităților instituțiilor de asistență medicală primară contractate direct. De asemenea nici în perioada de referință a anului 2009 nu au fost depistate încălcări în activitatea economico-financiară a instituțiilor contractate. S-a constatat și faptul că, instituțiile au calculat corect, începând cu luna martie 2009 salariul pentru I categorie de calificare de 750 lei, inclusiv sporuri și suplimente la salariul de bază.

4. Controlul financiar public intern (CFPI) și auditul intern

(Acțiuni 2008)

4. Elaborarea și aprobarea parțială a cadrului legislativ și normativ privind CFPI și auditul intern

Au fost aprobate modificări și completări la Legea nr.847-XIII din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar, care creează o bază legislativă necesară implementării CFPI.

Prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.118 din 29 decembrie 2008 au fost aprobate Normele metodologice pentru implementarea auditului intern în sectorul public, care a fost publicat în Monitorul Oficial nr.12-15/49 din 27 ianuarie 2009.

Totodată a fost elaborat proiectul Legii privind Controlul financiar public intern, care se definitivează luând în considerație obiecțiile și propunerile oferite Guvernului de către Comisia Europeană, Banca Mondială, SIGMA și experții străini IMCL. Proiectul legii în cauză va fi prezentat, după alegerea noului Parlament, spre examinare în modul stabilit.

(Acțiuni 2009)

4. Formarea serviciului de audit intern al MS. Efectuarea auditului intern comun de către serviciul central de audit intern și unitatea de audit intern a CNAM

Ministerul Sănătății a creat în cadrul instituțiilor din subordine: Centrul Național de Management în Sănătate și Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă servicii de audit intern care realizează activități de audit, atât în cadrul instituției, cât și sistemului. Totodată, Ministerul Sănătății a elaborat și a prezentat Guvernului proiectul hotărârii Guvernului cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 326 din 21.03.2007 „Pentru aprobarea Regulamentului, structurii și efectivului-limită al aparatului central ale Ministerului Sănătății”, prin care se instituie serviciul de audit intern al MS.

De asemenea, Compania Națională de Asigurări în Medicină dispune de serviciu de audit intern care realizează activități în domeniu. Astfel pe parcursul anului 2008 de către specialiștii Serviciului audit a CNAM și Agențiilor sale teritoriale au fost efectuate 184 controale economico-financiare, inclusiv: de către specialiștii serviciului central de audit din cadrul CNAM – 4 controale ale Agențiilor teritoriale (Eдинeț, Căușeni, Cahul și Comrat) și 17 controale a instituțiilor medico-sanitare publice. De către specialiștii Agențiilor teritoriale au fost efectuate 163 de controale privind costul serviciilor medicale prestate persoanelor asigurate și utilizarea după destinație a mijloacelor bănești, primite de la Companie din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

5. Auditul extern

(Acțiuni 2008)

5. Raportul Curții de Conturi cu privire la un program național al Ministerului Sănătății și posibil cu privire la instituțiile de asistență medicală primară

În perioada noiembrie 2008-martie 2009, Curtea de Conturi a efectuat un audit al performanței ce vizează Programul național „Combaterea cancerului”. Raportul „*sunt necesare schimbări majore pentru a îmbunătăți semnificativ eficacitatea instituției medico-sanitare publice Institutul Oncologic în lupta împotriva cancerului*” a fost ascultat în ședința plenară a Curții de Conturi din 16 aprilie 2009 cu adoptarea Hotărârii Curții de Conturi nr.13 publicat pe site-ul Curții de Conturi http://ccrm.md/file/hotariri/2009/H13_IO.pdf; http://ccrm.md/file/hotariri/2009/H13_RAP.pdf; http://ccrm.md/file/hotariri/2009/H13_An1.pdf; http://ccrm.md/file/hotariri/2009/H13_An2.pdf; http://ccrm.md/file/hotariri/2009/H13_An3.pdf

De asemenea, s-a efectuat auditul de atestare la Ministerul Sănătății și la unele instituții din subordine pe perioada anilor 2006-2007. (Raportul conține și informații privind achizițiile publice efectuate centralizat de către Agenția medicamentului, precum și achizițiile proprii efectuate de instituțiile medico-sanitare publice audiate).

(Acțiuni 2009)

5. Verificarea de către Curtea de Conturi a Ministerului Sănătății și a instituțiilor subordonate cu privire la achizițiile publice

În octombrie 2008, Curtea de Conturi a inițiat un audit al performanței privind achizițiile publice efectuate de autoritățile contractante în condițiile noii Legi privind achizițiile nr.96-XVI din 13.04.2007. Raportul auditului performanței „*Unele obiective ale Legii privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007 s-au realizat, dar sunt necesare îmbunătățiri*” a fost examinat în ședința plenară a Curții de Conturi din 28.05.2008 cu adoptarea Hotărârii Curții de Conturi nr.19 http://ccrm.md/file/hotariri/2009/H19_ap.pdf; http://ccrm.md/file/hotariri/2009/H19_Rap.pdf Aria de acoperire a auditului a cuprins 8 autorități publice de nivel republican și 71 de autorități publice locale de nivelul I și II. (inclusiv s-a verificat procurarea medicamentelor în cadrul Ministerului Apărării, Ministerului Afacerilor Interne, Departamentului Instituțiilor Penitenciare, Serviciul Grăniceri etc.).

Totodată, se menționează că, în cadrul auditului de atestare privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2008, Curtea de Conturi a verificat și domeniul efectuării achizițiilor publice de către CNAM, Agenția medicamentului și 8 instituții medico-sanitare publice. În cadrul auditului performanței efectuat la Institutul Oncologic, la fel s-au verificat toate aspectele ce țin de achizițiile publice acestei instituții.

Rezultatele privind achizițiile publice efectuate în condițiile noii legi de către entitățile menționate s-a raportat la ședințele plenare a Curții de Conturi din 16.04.2009 și 15.06.2009 cu adoptarea Hotărârilor Curții de Conturi nr.13 și nr.24.

6. Fortificarea achizițiilor publice în sectorul sănătății și sporirea transparenței acestora

(Acțiuni 2008)

6.a. Aprobarea legislației secundare privind achizițiile publice

Noua Lege privind achizițiile publice a fost adoptată la 13.04.2007 sub nr.96-XVI, publicată în Monitorul Oficial nr.107-111 din 27.07.2007 și a intrat în vigoare la 27 octombrie 2007. Legea privind achizițiile publice a determinat noi priorități și noi modalități eficiente de realizare a achizițiilor publice în Republica Moldova, precum: sporirea transparenței și publicității procesului de achiziție, creșterea responsabilității persoanelor implicate în acest proces, crearea Registrului automatizat al achizițiilor publice, lansarea unor proceduri moderne transparente de achiziție, implementarea achizițiilor publice electronice ș.a.

Întru executarea Legii privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007, este de menționat faptul că la finele anului 2007 – anul 2009 au fost deja aprobate de către Guvern 19 acte normative:

1. Hotărârea Guvernului nr.1394 din 12.12.2007 ”Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru implementarea Legii nr.96-XVI din 13 aprilie 2007 privind achizițiile publice” (*Monitorul Oficial nr.198-202/1450 din 21.12.2007*);

2. Hotărîrea Guvernului nr.1369 din 07.12.2007 ”Cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.912 din 26 august 2005” cu privire la aprobarea Regulamentului și componenței nominale a Colegiului Agenției Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare (*Monitorul Oficial nr.194-197/1420 din 14.12.2007*);
3. Hotărîrea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007 ”Privind aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții” (*Monitorul Oficial nr.198-202/1438 din 21.12.2007*);
4. Hotărîrea Guvernului nr.1513 din 29.12.2007 ”Cu privire la operarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.98 din 31.01.2005 pentru aprobarea Regulamentului privind formarea și utilizarea mijloacelor speciale ale instituțiilor publice de la oferirea documentelor de licitație” (*Monitorul Oficial nr.8-10/48 din 29.12.2007*);
5. Hotărîrea Guvernului nr.9 din 17.01.2008 ”Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la întocmirea și păstrarea dosarului achiziției publice” (*Monitorul Oficial nr.16-17/77 din 25.01.2008*);
6. Hotărîrea Guvernului nr.45 din 24.01.2008 ”Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de întocmire și evidență a Listei de interdicție a operatorilor economici” (*Monitorul Oficial nr.21-24/111 din 01.02.2008*);
7. Hotărîrea Guvernului nr.57 din 25.01.2008 ”Cu privire la aprobarea modificărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.278 din 16.03.2006 cu privire la mijloacele speciale în domeniul achizițiilor publice ale Agenției Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare” (*Monitorul Oficial nr. 21.24/123 din 01.02.2008*);
8. Hotărîrea Guvernului nr.245 din 4.03.2008 ”Privind aprobarea Regulamentului cu privire la achiziția bunurilor și serviciilor prin cererea ofertelor de prețuri” (*Monitorul Oficial nr. 49-50/314 din 11.03.2008*);
9. Hotărîrea Guvernului nr.148 din 14.02.2008 ”Privind aprobarea Regulamentului achizițiilor publice de valoare mică” (*Monitorul Oficial nr.37-39/215 din 22.02.2008*);
10. Hotărîrea Guvernului nr.178 din 18.02.2008 ”Privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de întocmire, actualizare și evidență a Listei operatorilor economici calificați” (*Monitorul Oficial nr.40-41/244 din 26.02.2008*);
11. Hotărîrea Guvernului nr.329 din 19.03.2008 ”Pentru aprobarea Regulamentului privind realizarea achizițiilor publice de bunuri prin intermediul Bursei Universale de Mărfuri” (*Monitorul Oficial nr.66-68/432 din 01.04.2008*);
12. Hotărîrea Guvernului nr.479 din 27.03.2008 ”Pentru aprobarea Regulamentului privind achiziționarea de medicamente pentru necesitățile sistemului de sănătate” (*Monitorul Oficial nr.69-71/457 din 04.04.2008*);
13. Hotărîrea Guvernului nr.623 din 22.05.2008 ”Cu privire la inițierea negocierilor pentru aderarea Republicii Moldova la Acordul Organizației Mondiale a Comerțului privind achizițiile publice” (*Monitorul Oficial nr.92-93/615 din 27.05.2008*);
14. Hotărîrea Guvernului nr.648 din 29.05.2008 ”Cu privire la instituirea Comisiei guvernamentale pentru supravegherea realizării achizițiilor publice” (*Monitorul Oficial nr.97-98/644 din 03.06.2008*);

15. Hotărîrea Guvernului nr.891 din 24.07.2008 ”Cu privire la antrenarea și susținerea, în procesul realizării achizițiilor publice, a Societății Orbilor, Societății Invalizilor, Asociației Surzilor, Atelierului de producție și ergoterapie de pe lângă Spitalul Clinic de Psihiatrie, instituțiilor penitenciare și altor persoane defavorizate” (*Monitorul Oficial nr.140-142/900 din 01.08.2008*);
16. Hotărîrea Guvernului nr.1404 din 10.12.2008 ”Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a valorii estimative a contractelor de achiziții publice și planificarea acestora” (*Monitorul Oficial nr.226-229/1423 din 19.12.2008*);
17. Hotărîrea Guvernului nr.1407 din 10.12.2008 ”Pentru aprobarea Regulamentului privind realizarea achizițiilor publice dintr-o singură sursă” (*Monitorul Oficial nr.226-229/1425 din 19.12.2008*);
18. Hotărîrea Guvernului nr.352 din 05.05.2009 ”Pentru aprobarea Regulamentului privind realizarea achizițiilor publice de servicii de proiectare a lucrărilor” (*Monitorul Oficial nr.89-90/403 din 12.05.2009*);
19. Hotărîrea Guvernului nr.355 din 08.05.2009 ”Cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului Informațional Automatizat „Registrul de stat al achizițiilor publice” (*Monitorul Oficial nr.92-93/407 din 15.05.2009*);

Alte acte normative se găsesc actualmente în proces de definitivare și urmează a fi aprobate de Guvern în viitorul apropiat.

6.b. Elaborarea proiectului ghidului de achiziții publice, publicarea noilor standarde minime privind dotarea cu echipament a instituțiilor de asistență medicală primară

Ghidul de achiziții publice în sistemul de sănătate și Pactul de Integritate au fost aprobate prin ordinul comun al Ministerului Sănătății și Agenției Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare nr. 370/31 din 24 septembrie 2008 „Cu privire la asigurarea transparenței în procesul de achiziții publice în domeniul sănătății” (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. nr.41-44/149 din 24.02.2009*)

Ordinul comun al MS și CNAM “Cu privire la dotarea instituțiilor medicale primare” nr. 144/65-A din 12.04.2007 a fost publicat în *Monitorul Oficial nr.67-69/325 din 18.05.2007*.

Concomitent, în lunile mai-iulie curent au fost petrecute 5 seminare zonale cu participarea reponsabililor de achiziții din cadrul instituțiilor medico-sanitare publice din toată republica, unde aceștea au fost instruiți în domeniul aplicării Ghidului de achiziții publice și a Pactul de Integritate.

6.c. Unificarea procedurilor de raportare privind bunurile principale achiziționate local sau prin intermediul proiectelor donatorilor

Conform Hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în anexele nr.1 și nr.2 la Hotărîrea Guvernului nr.1252 din 1 decembrie 2005 nr. 1495 din 26.12.2008, Agenția medicamentului organizează și desfășoară la indicația Ministerului Sănătății proceduri de achiziții publice centralizate ce țin:

de medicamente, de alte produse farmaceutice și parafarmaceutice pentru instituțiile medico-sanitare publice, în scopul satisfacerii necesităților sistemului de sănătate. Încheierea contractelor de achiziții publice, în cazul de față, se efectuează de către instituția medico-sanitară publică și ofertanții desemnați câștigători;

de medicamente, de alte produse farmaceutice și parafarmaceutice, conform programelor naționale, din contul banilor publici, potrivit legislației în vigoare.

Informația despre achizițiile efectuate de către Agenția medicamentului este inclusă în Raportul de activitate a Agenției medicamentului și Plasată pe site-ul oficial http://www.amed.md/Darea%20de%20seama%20a%20AM%20anuala_integral%202008.pdf

Pe pagina oficială web a Ministerului Sănătății www.ms.gov.md a fost creat compartimentul „Licitații”, unde se plasează informația despre Planul de achiziții, informația despre achizițiile efectuate din bugetul de stat, inclusiv a achizițiilor efectuate în cadrul Proiectului „Servicii de sănătate și asistență socială” finanțat de banca Mondială.

(Acțiuni 2009)

6.b. Publicarea procedurilor de pregătire a specificațiilor pentru echipament medical

Informația cu privire la achizițiile publice se plasează pe site-ul MS www.ms.gov.md la compartimentul Licitații, unde este plasat și Ordinul MS nr.478 din 12.12.2008 prin care a fost stabilită componența grupului de lucru pentru achiziții publice și Planul în achiziții pentru 2009. În anul 2009 au fost elaborate specificații-standard pentru investigații de laborator biochimice și imunologice, care sunt plasate pe site-ul MS la același compartiment.

De asemenea, Ministerul Sănătății are acces la baza de date internațională *ECRI* cu privire la echipamentele medicale, în prezent examinându-se posibilitatea abonării și la baza de date referitoare la medicamente.

6.c. Includerea MS pentru pilotarea achizițiilor electronice

În conformitate cu etapele de implementare a SIA „Registrul de stat al achizițiilor publice” și ținând cont de complexitatea lucrărilor realizate în acest sens, de către Agenția Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare este planificată extinderea proiectelor pilot în achizițiile electronice în care va fi inclus și Ministerul Sănătății.